

3. møde i bio-metan rådgivningskomitéen.

Mødet afholdt onsdag, d. 31. oktober 2012 kl. 10.00 – 13.00
hos HMN, Vognmagervej 14, Viborg.

Deltagere.

Søren Hylleberg Sørensen, HMN Naturgas. Dagens vært.
Knud Boesgaard Sørensen, Energinet.dk
Leif Amby, DANINCO (nyt medlem)
Lars Byberg, Bioenergi Vest A/S
Henning Laursen, Region Midtjylland
Preben Birr-Pedersen, Fredericia Kommune. (nyt medlem)
Bruno Sander Nielsen, Brancheforeningen for Biogas
Thomas Holst, Landbrug & Fødevarer
Michael Støckler, Videncentret for Landbrug
Olav Rasmussen, Blue Plannet Innovation
Leif Raun, Videncentret for Landbrug.

Afbud fra følgende medlemmer.

John Bøgild Hansen, Haldor Topsøe.
Asger Myken, DONG Energy.
Jørgen Henningsen, Energiekspt.
Region Nordjylland endnu ikke fundet medlem.

Velkommen til nye medlemmer.

Leif Amby, DANINCO.
Preben Birr-Pedersen, Fredericia Kommune

Dagsorden – emner til debat

1. Værternes strategi og aktiviteter vedrørende biogas.
HMN Naturgas, v. Søren Hylleberg.
2. Danske aktiviteter og planlagte projekter, status på ansøgninger om anlægstilskud. (VFL, alle).
3. Indtryk fra konferencen: Natural gas vehicle summit 24-25 oktober i Brussel:

How to Create a Profitable & Sustainable Market for Natural Gas Vehicles in Europe (v. Leif Amby, DANINCO). Europæisk status.
4. Elementer i en dansk Biogasstrategi: Biomasse, anlægsmodeller, infrastruktur og afsætning
- en fremtrædende model eller mange lokale løsninger?
Olav Rasmussen, Blue Plannet Innovation.

5. Bordet rundt vedrørende biogasaktiviteter, anbefalinger for det fremadrettede arbejde.
6. Eventuelt.

**Værternes strategi og aktiviteter vedrørende biogas.
HMN Naturgas, v. Søren Hylleberg.**

Søren Hylleberg bød velkommen og introducerede til HMN's struktur og aktiviteter. HMN er ejet af 50 kommuner på Sjælland og i Jylland og er ca. 2,5 gang større end DONG på gasområdet.

Effektivitet og størrelse betyder en kost effektiv drift der muliggør en 20% prisreduktion på selve distributionsbidrag og en endelig gældsafvikling 2020

HMN har primært fokus på naturgas distribution og har ingen planer om at engagere sig i biogasproduktion. Mener andre er bedre til denne aktivitet, herunder landbruget.

Derimod er den kommende opgradering af biogas fra biogasanlæg interessant på nationalt plan for HMN.

Salg og distribution af bio-metan i naturgaskvalitet i nettet betragtes som interessant på kort og halvlang sigt, og vil blive vurderet ud fra en række parametre

Propantilsætning er en meget dyr løsning til ca. 40 ører /m³. Derfor er det mere interessant at finde løsninger hvor det kan undgås.

HMN åbner ny gas påfyldningsstation til biler i Skive, som er det første danske anlæg der har åbent døgnet rundt.

Danske aktiviteter og planlagte projekter, status på ansøgninger om anlægstilskud.

Bruno Sander Nielsen, Brancheforeningen for Biogas oplyste den aktuelle status på ansøgninger til anlægspuljen

Der er 243 mio. kr. i tilskudspuljen og der ydes et tilskud er på 30%.

Der er afsat 28 mio. kr. til økologiske anlæg.

200 mio. kr. til fælles og resten til gårdanlæg

Der er i alt ansøgt om tilskud på 808 mio. kr., hvilket svarer til planlagte anlægsudgifter på 2 - 3 mia. kr.

Der er således søgt om tilskud til 59 anlæg, som samlet svarer til en overansøgning på midlerne på 2/3. Naturstyrelsen vil ikke nedsætte tilskudsprocenten, p.t. er 30 anlægsansøgninger under sagsbehandling, og der er fokus på seriøse projekter der forventes hurtigt sat i værk. Der forventes en afgørelse omkring 14. november og endelig tilsag til ansøgere inden jul.

Michael Støckler, Videncentret for Landbrug, afstod fra at kommentere ansøgninger og projekter fordi han er medlem af Det rådgivende udvalg, som deltager i bedømmelsen af projekterne og hvor Natur og Erhvervsstyrelsen har formandsposten.

De projekter der ikke får tilskud i denne runde skal fortsat have opmærksomhed, og Landbrug og Fødevarer arbejder for at anlægspuljen fortsætter, fortrinsvis i landdistriktsprogrammet 2014. Forinden henvendelse til finansministeriet for 2013.

For at nå 2020 målsætningen skal der investeres 7 - 9 mia. kr. i biogasanlæg, svarende til et årligt tilskud på 200 - 250 mio. kr.

Optimistisk forventes opførelsestiden på godkendte anlæg at være ca. et år eller ved udgangen af 2013. Påtænkte anlæg har en meget længere tidshorisont, fordi sagsbehandling på nyt anlæg er omkring 2 år.

Kommunerne skal udpege steder for etablering af anlæg med planfrist med udgangen af 2013. Lokalisering er ekstremt vanskeligt. Der er fortsat få nye steder udpeget, som nu stoppes af indsigelser fra borgergrupper. Senest Gudenå projektet, hvor bestyrelsen i det lokale varmekværk pga beboerindsigelser og stemmer har besluttet ikke at købe gas.

Den generelle borgerindstilling til nye biogasanlæg er således i udgangspunktet meget negativ.

Det anbefales derfor på det kraftigste, at alle naboer orienteres og involveres på et objektivt grundlag, så diverse bekymringer tages alvorligt og indgår i afklaring og planlægning af nye anlæg.

Dialog er helt central og placeringen skal indtænkes og overvejes nøje fra starten, så der peges på det bedste sted fra begyndelsen.

Denne problemstilling udbygges i 2. udgave af KOGEBOG FOR ETABLERING AF BIOGASANLÆG, udarbejdet af førende eksperter på området fra Planenergi, LandboLimfjord/DLBR specialgruppe om biogas og gødningsformidling, PlanAction, AgroTech, Brancheforeningen for Biogas og AgroBusiness Park

Videbæk med Arla meget stort. Søgt 40 mio tilskud.

Levdrandørforeningerne har overlap af landmænd /biogasprod.

Energiafgrøder må max udgøre 25% faldende til 12% i 2018.

Ad 3. Leif Amby, DANINCO orienterede fra sin deltagelse i en højprofileret conference i Bruxelles om gas til transport. (How to Create a Profitable & Sustainable Market for Natural Gas Vehicles in Europe).

Rådgiver for en af landets største bilforhandler, der sælger biler og rullende materiel på flydende naturgas, (LNG Liquefied natural gas) og arbejder med slow filling stations til biler over natten.

Konferencens tema var Biogas infrastrukturen i Europa og politik og lovgivning

Generelle holdning på konferencen var, at metan til køretøjer kun tilbyder fordele i form af mindre forurening og mindre støj. Økonomien er også fornuftig og skal inddrages. Metan er 30-50% billigere end olie, hvis der ses bort fra afgifter.

I USA fokuseres på lastbiler hvor brændstof udgør 40% af udgifterne mod 30% ved kørsel på gas. Meddelelsen var, at de eksisterende skatter og afgifter forhindrer udviklingen mod anvendelse af gas til transport.

Der er behov for politisk indsats og for en fælles standarder for transportgas, (CEN og fælles definition på clean fuel) så markedet kan udvikles på sikker grund med hensyn til kvalitet og pris. .

Status på gasinfrastruktur i Europa.

FN driver et projektet The Blue Coridor, som vedrører etablering af en hovedfærdselsårer med gas for lastbiler, der starter i Moskva.

Italien, Tyskland og Sverige er længst fremme med transport gas. Sverige har øget privat offentlig samarbejde især omkring busdrift og affald.

Holland har stor lastbil flåde og største flod flåde på diesel. Har LNG gasanlæg i Rotterdam.

Stor lastvognsfirma har omkr. 5 års praktisk erfaring med flere hundrede vogne på LNG.

Shell driver 12.000 stationer i Europa, hvoraf 10% af disse fører Compressed Natural gas (CNG) og eller LNG. (LNG svaghed er, at det skal bruges øjeblikkeligt. – svaghed.

IVECO lastvogne har hidtil kørt 10 mia. km på gas og CO2 effekten ca. 30%.

Shell har købt Gas Nord.

2016 skal nye skibe reducere NoX udslip med 90%. Det betyder, at skibe fremover enten skal drives på diesel, have scrubber installeret eller sejle på gas.

Som følge deraf vil der sikkert komme LNG anlæg i havnene, som lastvogne også kan anvende. Sideløbende kan CNG produceres heraf til person- og varebiler.

Koncensus nødvendig.

(Europæisk partnerskab og samarbejde).

Der mangler standarder for priser for gas. Priser er ugenomsommelige fordi de måles i forskellige enheder.

CNG /LNG skal begge være i distributionen (LNG til lastbiler, tog og skibe med meget stor effekt). Shell ser på Nord- og Østersøen.

CNG til små biler laves på grundlag LNG, som er bedst til store motorer.

135 mio. køretøjer i Europa skal omstilles til anden energi.

Økonomisk og miljøgevinst.

Økonomibesparelse:

6-7% på personbiler.

12-19% mellemstore

20-30% på lastvogne

Over 30 % tog og skibe. Fjordline er på med 2 gasdrevne færger fra Hirtshals.

Miljøgevinst/reduktion:

CO2 30%

Nox 85%

Partikler 85-95%

Støj 10 dba.

Søren Hylleberg gjorde opmærksom på, at en tankstation med kapacitet til ca.100 biler koster 2 mio. kr. Derfor skal lokaltransporten understøttes/subsidieres.

Bruno Sander påpeger nødvendigheden af afgiftsudligning på div. køretøjer.

Ad 4. Elementer i en dansk Biogas/biometan strategi: Biomasse, anlægsmodeller, infrastruktur og afsætning - en fremtrædende model eller mange lokale løsninger?

Første udkast til en strategi på området lå til grund for diskussionen på mødet.

For at udfordre diskussionen præsenterede Olav Rasmussen en række hovedpunkter, som en dansk biogas-biometan strategi nødvendigvis skal forholde sig til.

Strategifaktorer

Der blev diskuteret ud fra følgende disposition.

1. Interessenter og organisering
2. Biomasseplan og biomasse tilgængelighed
3. Markeder – markedsstyret? fjernvarme, industri, naturgasnet, transport
4. Biogasanlægsstruktur, placeringer, kommunal planlægning
5. Gashandel – virtuel opgradering, certifikater
6. Finansieringsindsats

1. Interessenter.

Fra biomasselevrandører, biogasanlæg til opgradering til net. Umiddelbart er der mange aktører som kan drive udviklingen, men et samarbejde mellem lokale partnere er en afgørende driver

Der skal dannes overblik over diverse potentielle interessenter - fra biogas til opgradering til net.

Herunder kommuner og hvem der kan øve indflydelse på forskellige initiativer.

2. Biomasseplan og tilgængelighed

Der kan være behov for en helhedsplan eller ressourceplanlægning. En udfordring er at udnytte store dele af biomassen. Det er en udfordring hvis den bedste gylle plukkes og resten kan ikke findes anvendelse for. Afbrænding er en trussel, der kan nedsætte nytteværdien af biomassen.

Der skal udarbejdes helhedsplan for anvendelse af den samlede forhåndenværende biomasse og der skal planlægges i overensstemmelse hermed. Biogas fejer op efter alt andet. Udfordring hvis den "bedste" biomasse udnyttes af de første anlæg, og den resterende ikke kan finde anvendelse, fordi den af forskellige årsager ikke kan findes anvendelse på et bæredygtige økonomisk grundlag.

For eksempel får et etanol anlæg ved Holstebro således betydning i en cirkel på 100 km.

Der er bred interesse for at organisk affald skal i biogassen. Og fra husholdningsaffald er potentialet 300 mio. m³

Denne ikke landbrugsbaserede biomasse skal fordeles i gylleanlæg i omegnen.

I denne sammenhæng er også afbrænding af biomasse en trussel der kan nedsætte nytteværdien af biomasse.

3. Markeder – markedsstyret.

Prisen bliver afgørende for markeds udvikling, men hvor der er købere er der marked.

Spillepladen er på plads. Det afgørende er bestemmelse af hvilke rammevilkår og hvilke systemer til udvikling af et differentieret marked der vil være. Herunder offentlig-privat med busselskaber, affaldsselskaber og lignende.

I det store billede må selvforsyningsaspektet ikke overses.

4. Biogasanlægsstrukturer og placering

Placering og struktur skal samtænkes og planlægges, så der ikke plukkes lette frugter og resten ugennemførlige.

Planlægning kunne være en mellemtag mellem plan og omtanke på helheder. Derfor skal potentielt kommende anlæg indtænkes sammen med overvejelser om hvor biomasse substrater kommer fra og fra hvem og hvordan. Herved modvirke tilfældigheder i hvor anlæg etableres.

Placering af gasanlæg skal endvidere planlægges og organiseres i forhold til naturgasnettet og dets udbygning.

Foranlediget af flere komitémedlemmers frygt for at den type planlægning allerede er forpasset orienterede Henning Lauersen fra Region Midt om regionens energimålsætning og planlægning, som kan tjene til inspiration eller case..

Følgende elementer i Region Midts energipolitik blev nævnt:

- Politisk. 2020 50% vedvarende energi med mere vind og biogas.

- 75% husdyrgødning skal anvendes til biogas.
- Regionen foretaget en oversigt over biomasse potentialet.
- Hvis alle eksisterende og planlagte biogasanlæg opføres i region midt, så udnyttes fortsat kun 20% af husdyrgødningen.

Henning sender Region Midts dokumenter til brug for komitéens medlemmer.

Vedlagt dette referat.

Ressource registrering også foretaget i Fredericia.

5. Virtuel opgradering har tidligere været drøftet i komitéen, men afvises som uønsket af flere medlemmer.

I stedet bør fokus være integration mellem energisystemer og her derfor mellem biogas og naturgasnettet.

Heraf følger også at der skal skabes de bedste rammevilkår for kommende aktører på gasmarkedet. Der skal være flest mulige valgmuligheder og aftagere i det integrerede biogas-naturgasnet.

Der er et potentiale for at integrere opgradering (metanisering) med brug af billige el-energi, herunder natstrøm fra vindmølle satsningen .

Propan tilsætning skal undgås fordi den er meget kostbar.

6. Finansiering

På dette punkt spredte overvejelser, der bør medtaget i det videre arbejde.

- Det kan være en fordel at samle en større portefølje af investeringsmuligheder i biogasanlæg, idet potentielle investorer er interesserede i volumen og helhedstænkning – replikerbarhed af deres investeringer.
- Der bør samles større projekt portefølje til store investorer
- Samling og professionalisering af branchen. Ønske om større aktører.
- Betænkkelighed ved for store investeringer. Hvem skal tage risikoen?. Hvem skal drive dem?
- En metode er at trække på viden fra eksisterende anlæg og erfarne driftsledere, så disse kan bidrage til at sikre driften af nye anlæg. Erfaring bringes videre til nye anlæg. De erfarne kan understøtte behovet for tryghed for nye investorer på området.
- Der er behov for viden og indsigt i dette nye marked

På baggrund af disse overvejelser og erfaringer udfærdiger VFL et nyt udkast til en dansk strategi på biogas-biometan området.

Næste møde afholdes forår 2013.

Et forskal til punkt på dagsordenen vil være drøftelse af egne og andres nye tiltag og ideer på området.

Leif Raun

Skejby, d. 9. november 2012.